DE MOED VAN EEN LAFAARD

DOOR PRISCIAAN

Vier heeren dineerden samen in Hotel Braganza te Lissabon en spraken over den oorlog en den plotselingen dood van een Franschen vliegenier. Drie der mannen roemden om strijd zijn moed; de vierde, een Engelschman en hun gastheer, luisterde stilzwijgend toe. Wie hem aandachtig had gadegeslagen, zou gezien hebben hoe zijn lippen beefden en zijn vingers zenuwachtig zijn servet verfrommelden. Eindelijk sprak hij en zijn stem klonk droog en hard: „En als hij toch ondanks alles een lafaard was . . . . ?" De drie anderen zagen hem verbaasd aan en een van hen fronste de wenkbrauwen.

„Die spot is al zeer misplaatst, Cobden!" zei hij ernstig.

„Ik spot niet," antwoordde Cobden op denzelfden toon. „Als hij zijn geheele leven een lafaard was en hij maakte er een nobel einde aan, ... zou dat een verzoening zijn? . . . . Dat zou 'k wel eens willen weten?"

Zijn stem zonk, terwijl hij deze vraag deed, tot een gefluister. De drie anderen keken naar zijn bleeke trillende lippen en zijn krampachtig bewegende handen. Zij kenden, hoewel zij zijn gasten waren, den man nog weinig. Een half jaar geleden was hij naar Lissabon gekomen, vanwaar wist niemand. Weinigen kenden hem en slechts één beminde hem, doch die ééne was maar een arm Portugeesch visschersmeisje.

„Hoort eens," ging de gastheer voort en zijn stem klonk nu kalm, „kunnen jelui me misschien antwoord geven? Ik zou wel eens willen weten, hoe jullie drie kalme, geposeerde mannen erover denken. Als een man die leefde als een lafaard sterft als een held . . . zou dat de rekening vereffenen?"

„Waarom vraag je dat?" vroeg degene die het eerst gesproken had.

„Waarom? Omdat ik die man ben, da's al! O, ik was een flink officier, ten minste oogenschijnlijk — in vredestijd. Toen kwam evenwel de oorlog; ik werd naar Vlaanderen gezonden en daar . . . . beving mij een lafhartige, een doodelijke vrees. Terwijl mijn makkers streden en stierven als helden, ontvluchtte ik het strijdgewoel en . . . ."

„Deserteerde?"

„Ja, daags voor den slag bij Yperen. Ja, zoo'n hond ben ik en ik heb nog niet den moed gehad een mes te plaatsen op de plaats waar mijn hart behoort te zitten."

Hij leunde achterover in zijn stoel en barstte in een schaterlach uit. Het was een akelige lach na deze bekentenis. De drie mannen zagen elkander aan. Toen boog een van hen zich over de tafel heen en begon op aarzelenden toon, als zocht hij excuses:

„Ik weet niet — maar — je hebt den moed ons dit te vertellen dus . . . ."

„Je zegt moed, ha, ha! Maar ga voort!"

„Ga naar Engeland terug en geef je op."

„Om weer naar het front gezonden te worden?"

„Ja!" — „Neen!"

Hij schreeuwde het woord uit, doch het volgende oogenblik lachte hij weer, zijn akeligen lach vol zelfverachting en wanhoop. Hij keek de drie mannen aan en vroeg hun hem nog even aan te hooren, een oogenblik nog, want daarna — zouden ze op hem spuwen. En in wild verlangen hun zijn volle nietswaardigheid te toonen, legde hij zijn geheelen laffen wil voor hen bloot. Hij wilde naar huis teruggaan, hij wilde zich weer aanmelden, ja, — als hij wist dat ze hem in de gevangenis zouden sluiten. Maar dat zouden ze niet doen. Ze zouden hem op den schouder kloppen en hem een patriot noemen, omdat hij terugkeerde, nu het vaderland hem zoo noodig had. En dan zouden ze hem weer naar Frankrijk zenden om daar het Victoriakruis te krijgen of — een kogel. Ja, die kogel! Als hij bij zijn landing werd afgehaald door een executie-peleton, dat hem tegen een muur zou plaatsen en hem doodschieten als deserteur, dan — zou hij met een koelen blik de op hem gerichte geweren ontmoeten. Dan kwam de dood snel, onvermijdelijk en bijna pijnloos. Maar aan het front was het heel iets anders.

„Waarom ik dit alles vertel?" ging hij voort, „wel . . . misschien, omdat . . . . er dezer dagen een ongeluk gebeuren zal en . . . omdat ik niet wil dat er kransen gelegd worden op mijn graf (als ik nog een graf vind) of allerlei medelijdende onzin wordt uitgekraamd over mijn vermeende deugden en noodlottig einde. Jullie kent nu de waarheid! Nog niet geheel," ging hij haastig voort. „Ik walg van het leven, trouwens, het heeft geen nut, dat een ellendeling als ik in leven blijft en toch . . . . er is een meisje, o, een eenvoudig Portugeesch visschersmeisje, een, met iets als zeeroversbloed harer voorouders in de aderen. Ze is mooi en zegt dat ze mij bemint . . . . Wat? Gaan jelui heen?" onderbrak hij zichzelven toen de anderen opstonden. „Goed! Ik dank je dat je mij hebt willen aanhooren. Ik, . . . ik wil je niet vragen mij een hand te geven . . . ."

De drie gasten slopen heen en Cobden was alleen. Hij bleef onbeweeglijk zitten, een kwartier misschien, toen schelde hij om zijn rekening. Het kleine bedrag viel hem op en hij vroeg den kellner de reden ervan.

„Sim, Senhor," antwoordde de man, „de drie anderen Senhores hebben elk voor zichzelve betaald, zoodat u slechts een vierde betalen moet!"

Cobden glimlachte, betaalde en ging heen. Een ledige tram kwam aan op weg naar Belem; hij stapte in en, aan het visschersdorpje gekomen, wandelde hij nog ongeveer een halfuur langs het strand voort, tot hij aan een visschershuis kwam, die schilderachtig tusschen het groen verscholen lag.

Hij klopte aan de deur, die snel daarop geopend werd door een jong meisje, welks bevallig figuurtje in de verlichte gang duidelijk afstak.

„Mag ik binnenkomen, Nella?" vroeg hij. „Ik ben laat vanavond."

„Ja, kom binnen. Pedro is uit met de boot. Hij zal binnen een uur thuis zijn."

„Dan kunnen we een uur praten. Ik heb je dingen te vertellen, vóór hij komt, kindje."

Hij trad de woning binnen, drukte Nella in een stoel, waar het licht vol op haar gelaat viel en ging zelf in de schaduw zitten, waar hij in stilte haar schoonheid bewonderde. Het was maar een arm visschersmeisje, da's waar, maar de visschersmeisjes in Lissabon verschillen in ras van de andere Portugeezen. In hun korte rokken, de voeten bloot, een arm in bevallige ronding de vischmand op het hoofd in evenwicht houdende, zijn ze een beeld van vrouwelijke bevalligheid, zooals zij daar voortschrijden door de straten der hoofdstad.

Cobden bewonderde geruimen tijd in stilte de klassieke schoonheid van het meisje — eindelijk begon hij te spreken, kalm, angstvallig het effect van zijn woorden aflezende van het meisjesgelaat tegenover hem. Hij deed hetzelfde onsympathieke verhaal, dat hij een uur te voren aan zijn drie gasten verteld had, maar nu zorgvuldiger, meer gedetailleerd, want hij wenschte het oordeel van de vrouw die hij liefhad. In het eerst was zij verwonderd, daarna twijfelde zij, doch eindelijk in pijnlijke ontzetting geloofde ze en ze luisterde, terwijl haar oogen zich met tranen vulden, haar lippen beefden.

Dat was dus de man die haar en haar broeder Pedro als van den Hemel gezonden scheen, die haar geleerd had hem lief te hebben, zijn taal te spreken en te lezen, haar toegeschenen had de verpersoonlijking te zijn van alle mannelijke deugden, van mannenmoed in de eerste plaats. Hij had haar geleerd den lafaard te haten en — hij was zelf een lafaard. Waarom was hij niet uit haar leven gebleven?

Cobden zag de verwoesting, die hij in haar hart aanrichtte, duidelijk weerspiegeld op haar gelaat, maar toch ging hij voort niet zoo vlot als in 't begin, maar voort ging hij, onmeedoogend in zijn zelfbeschuldiging. Eindelijk zweeg hij en er was een benauwende stilte, slechts afgebroken door de snikken van het meisje en het gesteun van den man . . . . Toen vroeg hij haar zijn vrouw te worden. Zij weigerde beslist. Toen barstte zij opnieuw in hartstochtelijk snikken uit en noemde hem wreed, omdat hij haar niet had laten gelooven in een leugen.

Hij sloop stil henen in den nacht.

Waarom zou hij blijven, als hij hiermede toch niets winnen kon? Hij had haar medelijden niet noodig, dat vernederde hem te zeer, hij vroeg haar liefde, doch hij vergat, dat vele vrouwen een schurk kunnen liefhebben, sommige zelfs een bruut, doch weinige een lafaard.

Hij ontmoette onderweg Pedro, die thuiskwam van de vischvangst en passeerde hem met een kort „goeden nacht!" Toen begaf hij zich naar den rivieroever waar de visschersboot gemeerd lag. De regen viel nu in stroomen neer. Toen hij de boot wilde losmaken, herinnerde hij zich, dat dit voor Pedro en zijn zuster hun eenig bestaansmiddel was. Hij keerde naar de woning terug, haalde een pakje bankpapier uit zijn portefeuille, deed het in een enveloppe en schreef hierop „voor de boot." Hij schoof dit onder de deur en haastte zich weg te komen van de woning van waaruit een hartstochtelijk snikken hem in de ooren klonk.

Hij maakte de boot los, sprong er in en duwde haar van wal, de zee te gemoet. De onstuimige golven joegen de ranke boot met groote snelheid voort, binnen een uur zou hij den vuurtoren gepasseerd en in open zee zijn. Daar wilde hij een klein zeil hijschen en met den sterken noordoostenwind voortjagen . . . ja waarheen eigenlijk? Hij liet de vraag voor het oogenblik onbeantwoord.

Wat deed hij toch? Zelfmoord plegen? Hij, de man, die den dood meer vreesde dan schande, zocht nu uit vrijen wil den dood. Het ongerijmde van den toestand trof hem

DE ANNA-PAULOWNAPOLDER OVERSTROOMD

Gezicht op den bezweken dijk van den Anna-Paulownapolder. Staande in een der vele kuilen, die door het woedende water in den dijk geslagen zijn, de kamerleden Rutgers en Schaper, die als leden van de groentencommissie, juist een tocht door Noord-Holland maakten.

De doorbraak van den Zeedijk van den Anna-Paulownapolder over een lengte van plm. 130 meter.

Gezicht op de Wipbrug naar Wieringerwaard. Achter de brug de Oester-Polder, die geheel is ondergeloopen. Links de vaart naar de Van Ewijcksluis.

Aan de Kleine Sluis staat het water tot aan den zolder der huizen.

(Foto's Blokker.)